
TÜRKMENİSTAN ÜLKE RAPORU

Mart 2012

Yönetici Özeti

- Global piyasalardaki gelişmelere duyarlı olmayana ekonomi küresel kriz döneminde de istikrarlı büyümesini sürdürmüştür.
- Nüfus yapısı ve düşük milli geliri görece küçük bir ekonomiye sahiptir.
- %50 seviyesindeki şehirleşme oranı ile hedef pazarlar arasında en düşük orana sahip ülkelerden biridir.
- Perakende sektörü hedef pazarlar içerisinde en bakir ve gelişmemiş ülkelerden biridir.
- Global oyuncuların pazara olan ilgisizliği ve kapalı ekonomi yapısı lokal markaların pazardaki hakim konumunu destekliyor.
- Gümrük Birliği'ne üye olmayan ve hiç bir ülke ile serbest ticaret anlaşması bulunmayan Türkmenistan, daha çok üçlü ticaret anlaşmaları ile dış ticaretine yön vermeye çalışmaktadır.
- Ülkedeki yüksek gümrük vergisi tarifeleri hükümet tarafından uygulanan en önemli ticari engelleme olarak göze çarpmaktadır

İçerik

1-Ülke Profili ve Makro Ekonomik Bakış

2-Sosyo-Ekonomik ve Demografik Yapı

3-Perakende Pazarına Genel Bakış

4-Dış Ticaret

5-Finansal Yapı ve Dinamikleri

Coğrafi Konum ve Özellikleri-1

Türkmenistan 488,100 bin km²'lik yüz ölçümü ile dünyanın en geniş 52. ülkesidir.

KONUMU

- Orta Asya ülkelerinden olan Türkmenistan güneyden İran, batıdan Hazar denizi, kuzeyden Kazakistan, kuzeydoğudan Özbekistan, güneydoğudan Afganistan'la çevrilidir.

KOMŞU ÜLKELER

- Afganistan 744 km, İran 992 km, Kazakistan 379 km, Özbekistan 1,621 km

ÖNEMLİ ŞEHİRLER

- Başkenti Aşkabat şehridir.
- Önemli şehirler: Aşkabat, Mari (Merv), Türkmenbaşı (Krasnovotsk), Daşoğuz, Türkmenabat (Çarçöv), Balkanabat (Nebitdağ), Köhne Ürgenç, Atamurat (Kerki).

Coğrafi Konum ve Özellikleri-2

UÇUŞ SÜRESİ - GMT

- İstanbul Aşkabat arası 3 saat 35 dakikalık bir uçuş süresi bulunmaktadır.
- GMT'den 5 saat ileridir. TR'ye göre saat farkı 3 saat ileridir.

FİZİKİ YAPI

- Türkmenistan topraklarının beşte dördünü Karakum Çölü kaplar. Güneyinde yer alan Kugitang ve Kopet dağları, Pamir, Altay sıradağlarının kollarıdır. Kopet Dağları İran'la olan tabii sınırı da çizer. Ülkenin kuzey doğusunda Küçük (772 m), Büyük Balkan (1880 m) ve Krasnovods (308 m) yaylaları, bulunur. Kugitang Dağlarının en yüksek noktası 3319 metredir.
- Ülke coğrafi yapısından anlaşıldığı gibi akarsu yönünden fakirdir. Belli başlı akarsuları Hazar Denize dökülen Atrek, Karakum Çölünde kaybolan Tecen ile Murgap ve ülkenin kuzey doğusundan bir bölümü geçen Amu Derya'dır. Sulama gayesiyle Cumhuriyette birçok kanal ve gölet inşa edilmiştir. Karakum Çölü boyunca uzanan ve dünyanın en büyük sulama ve taşımacılık kanalı olan Karakum Kanalının yapımı 1950'li senelerden beri devam etmektedir. Günümüzde(1994) 900 km'si, tamamlanan kanalın önümüzdeki yıllarda bitirilmesi planlanmıştır. Kanalın bitmiş hali 1400 km olacaktır.
- Dünyanın en büyük gölü olan Hazar Denizinin bir bölümü Türkmenistan sınırları içinde kalır.

Coğrafi Konum ve Özellikleri-3

Resmi Dil:	Türkmençe resmi dil olarak kullanılmaktadır.
Ticari Dil:	Rusça (Geniş Kullanımlı Dil), Özbekçe (Kuzey Türkmenistan'da kullanılan azınlık dili) yaygın kullanılıyor.
Din:	Müslüman %89, Doğu Ortodoks %9, diğer %2
Para Birimi:	Türkmenistan Manatı ülke içerisinde geçerli olan resmi para birimidir.

İklim Özellikleri

- Türkmənistan'da sert bir kara iklimi hakimdir. Sıcaklık gün ve sene içinde büyük farklılıklar gösterir.
- Yazın nadir olarak 35°C'nin altına düşen sıcaklık, Karakum Çölünde gölgede 50°C'ye kadar yükselir.
- Kışın sıcaklık bazı bölgelerde -33°C'ye kadar düşer. Türkmənistan çok az yağış alır.
- İlkbaharda görülen yağışlarda kuzeybatı 80 mm, çöle yakın bölgeler 100-150 mm, güneybatıdaki yaylalar 200-300 mm yağış alır.
- Mevsim dönemlerinde ülke İran ve Afganistan yönünden esen kum fırtınalarına sahne olur.

Resmi Tatil Günleri

1 Ocak	Yılbaşı tatili
12 Ocak	Göktepe Kalesi'nde Şehit Olan Ataları Anma Günü
19 Şubat	Bayrak Bayramı
20-21-22 Mart	Milli Bahar Bayramı, Kadınlar Günü ve Nevruz Bayramı
8 Mayıs	1941-1945 Yılları Arasında Şehit Düşen Milli Kahramanları Anma Günü
9 Mayıs	Askerler Bayramı, Zafer Bayramı
18 Mayıs	Anayasa Günü (Kalkınma ve Birlik Günü)
21 Haziran	Türkmenistan'ın İlk Devlet Başkanı'nın Seçilme Günü
6 Ekim	Aşkabat Depreminde Ölenleri Anma Günü
27-28 Ekim	Bağımsızlık Bayramı
12 Aralık	Tarafsızlık Bayramı
Kurban Bayramı	3 gün
Ramazan Bayramı	1 gün

Siyasi Yapı ve Özellikleri

Yönetim Biçimi

- Türkmenistan 18 Mayıs 1992'te yürürlüğe konan anayasayla yönetilmektedir. Ülkede çok partili demokratik sisteme geçilmiş olmasına rağmen tek parti diktatörlüğü ortamından yeterince çıkılamadı. İletişim başta olmak üzere birçok alan üzerinde devlet tekeli sürmektedir. Devletin en üst yöneticisi cumhurbaşkanıdır. Cumhurbaşkanı geniş yetkilere sahiptir. Yasama yetkisi 50 üyeli bir parlamentodadır. Türkmenistan, BM, BDT (Bağımsız Devletler topluluğu) ve IMF (Uluslararası Para Fonu) gibi uluslararası örgütlere üyedir.

Genel Yapı

- Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat'tır. Ülke; Ahal, Balkan, Daşoğuz, Mari ve Lebap olmak üzere beş vilayetten oluşmaktadır. Vilayet ve vilayetlere bağlı olan ilçeler (etraplar), aşağıda belirtilmiştir.

Siyasi Yapının Oluşumu

- Sovyet yönetimi 27 Ekim 1924'te Türkmenistan Sovyet Cumhuriyeti'nin kuruluşuna karar verdi. Bu tarihten sonra 27 Ekim 1991'de bağımsız oluncaya kadar Sovyetler Birliği yönetiminde kaldı. Bağımsızlık sonrasında cumhurbaşkanlığına Saparmurad Niyazov getirildi.

Devlet Başkanı

- Aralık 2006 tarihinden beri Gurbanguli Berdimuhammedov görevdedir.

Ekonomik Görünüm

- Bağımsızlık yıllarından sonra Türkmenistan IMF programlarını uygulamayı reddederek, içe dönük bir ekonomi politika izlemeyi seçmiştir. Devlet Başkanı Niyazov zamanında geniş çaplı sübvansiyonlar, kur ve fiyat kontrolleri ve yabancı yatırıma uygun olmayan bir ekonomik ortam meydana gelmiştir. Türkmenistan`da özel sektör de yeterince gelişmemiştir. Türkmenistan`daki devletin ekonomiye yoğun müdahalesi ve devlete ait şirketlerin ekonomide önemli bir yer tutması özel sektörün gelişmesini olumsuz etkilemiştir.
- Ülkenin ekonomik yapısı tarım ürünleri (özellikle pamuk) ile enerji ürünlerinin ihracatına bağlıdır. Ülkede resmi olarak işsizlik bulunmamaktadır. Türkmenistan hükümetinin tüm vatandaşlara iş garantisi vermesi bunun en önemli sebebidir. Türkmen firmalarının büyük bölümü devlet kontrolü altındadır ve piyasalarda devlet önemli bir aktördür. Bu nedenle ekonomide serbest piyasa çalışmaları tamamlanmamıştır. Ülkenin uluslararası para piyasalarından izole olması sebebiyle, ülke ekonomisi dünyayı etkileyen ekonomik krizden fazla etkilenmemiştir.
- Türkmenistan`da ekonomide izlenen çeşitlendirme politikasıyla istikrarlı bir büyüme yakalandı. Ülke ekonomisinin sadece petrol ve doğalgaza bağıllığını ortadan kaldırmak amacıyla özel girişimciliğin geliştirilmesi, yeni istihdam ortamlarının oluşturulması, yerel üretim mallarının rekabet gücünün artırılması için ciddi yatırımlar yapılıyor. Özel girişimcilere devlet tarafından düşük faizli kredilerin verilmesi ile yeni üretim tesisleri hizmete açılıyor.

2016 ekonomi programını hazırlayan Türkmenistan'ın Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhamedov, bu planda Türkiye'ye stratejik ortak olarak gördüğünü belirtmiştir. Bununla beraber BM'nin "2011 yılında Dünya Ekonomik Durumu ve Beklentiler" konulu raporunda Türkmenistan'ın 2011 ve 2012 yılında istikrarlı bir ekonomik büyüme gerçekleştireceği vurgulanmaktadır.

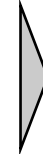
Türkmenistan'ın Dünya Ekonomisindeki Konumu

Türkmenistan 36,9 Milyar USD' lik GSYİH' si ile dünyada en büyük 101. ekonomisine sahiptir.

GSYİH Sıralaması (Mio USD)* – 2011

DS	ÜLKELER	GSYİH
6	Almanya	2.940.000
7	Rusya	2.223.000
17	Türkiye	960.500
20	İran	818.700
23	Suudi Arabistan	622.000
27	Mısır	497.800
39	Yunanistan	318.100
40	Ukrayna	305.200
48	Romanya	254.200
51	Birleşik Arap Emirlikleri	246.800
54	Kazakistan	196.400
58	Fas	151.400
61	Beyaz Rusya	131.200
66	İrak	113.400
67	Suriye	107.400
71	Tunus	100.000
72	Bulgaristan	96.780
73	Azerbaycan	90.790
74	Libya	90.570
79	Hırvatistan	78.090
87	Lübnan	59.370
89	Litvanya	56.590
101	Türkmenistan	36.900
103	Ürdün	34.530
115	Arnavutluk	23.960
118	Kıbrıs	23.190
121	Gürcistan	22.440
125	Makedonya	20.000
144	Kosova	11.970

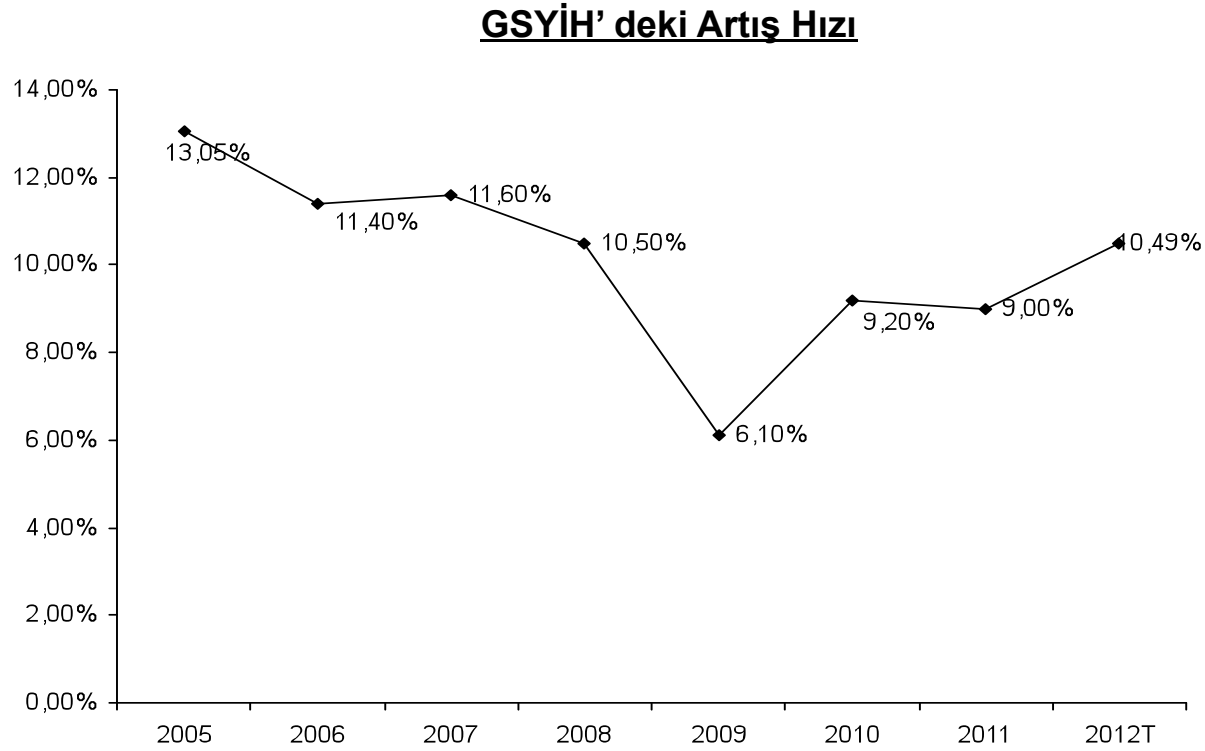
CIA The World Fact Book



BMD Hedef Pazarlar içerisinde
ekonomik büyüklük açısından en
büyük 22. ülke konumundadır

GSYİH' deki Gelişim

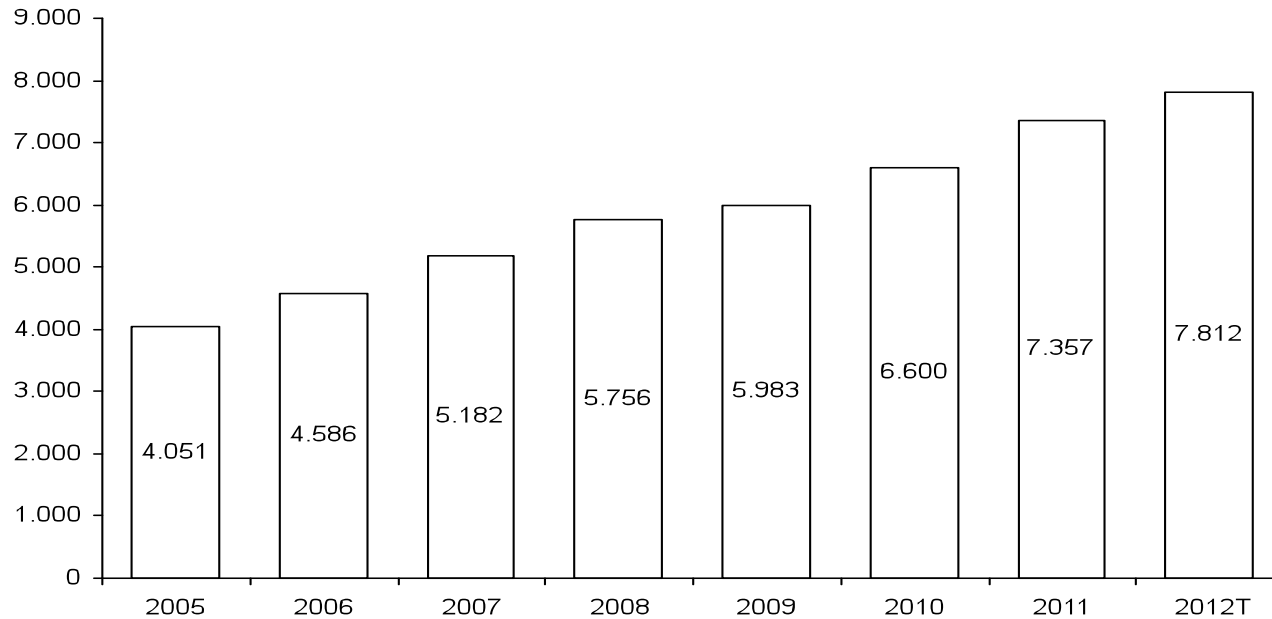
Türkmenistan'ın küresel mali piyasalardan izole bir ülke olması 2008 yılı sonlarında ortaya çıkan ve 2009 yılında derinleşen küresel mali krizden en az seviyede etkilenmesini sağlamıştır.



Kişi Baři Milli Gelirde Gelişim

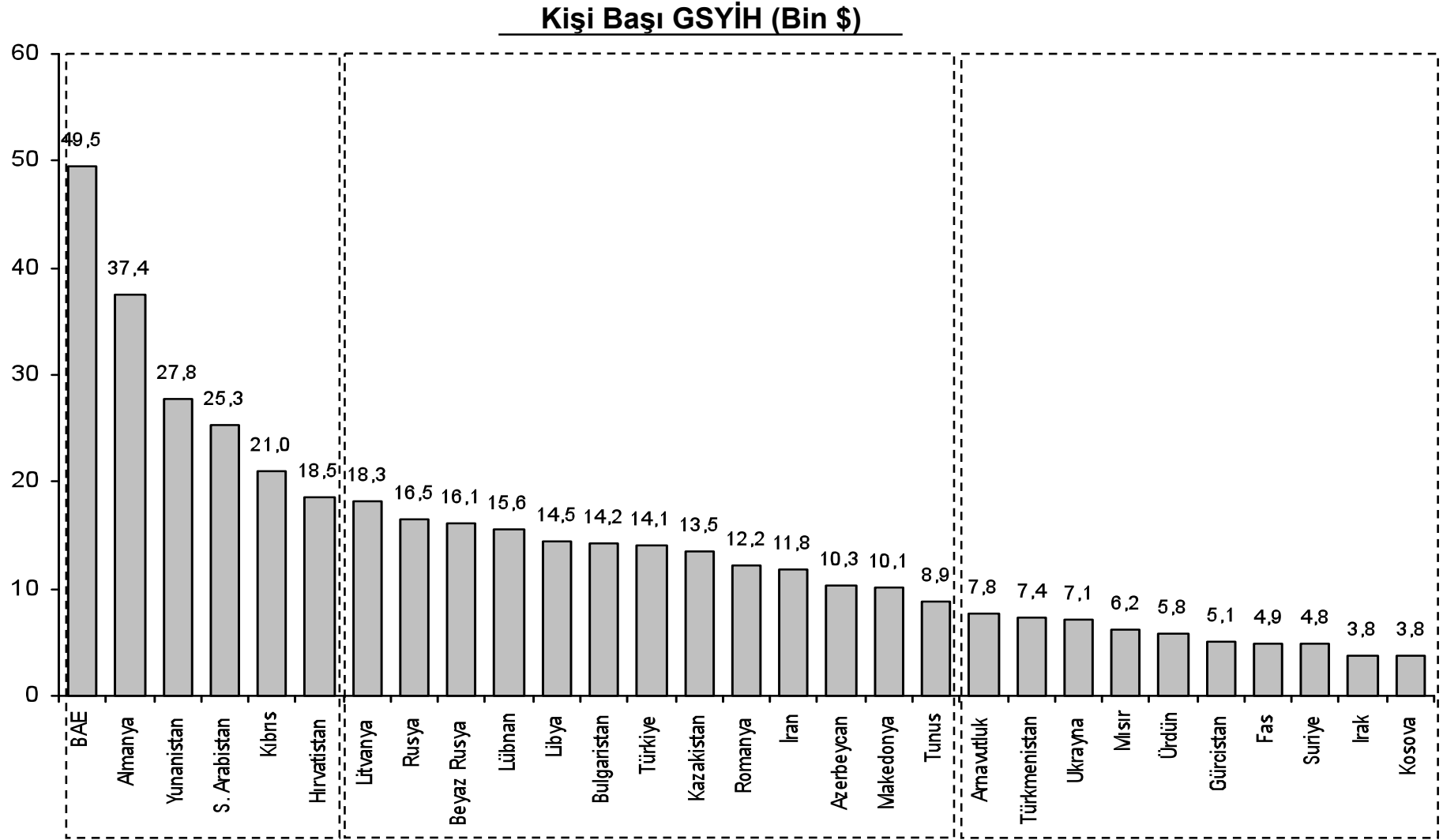
Türkmenistan kişi başi milli geliri her geçen yıl istikrarlı bir şekilde yükselmiştir. Dünyada çoğu ülkenin krizde etkilenmesi sonucu kişi başi milli geliri 2009 yılında düşerken Türkmenistan ekonomisi dışı kapalı bir ekonomi olması sebebiyle bu krizden etkilenmemiştir.

Kişi Baři Milli Gelir - USD (Satın Alma Paritesi)



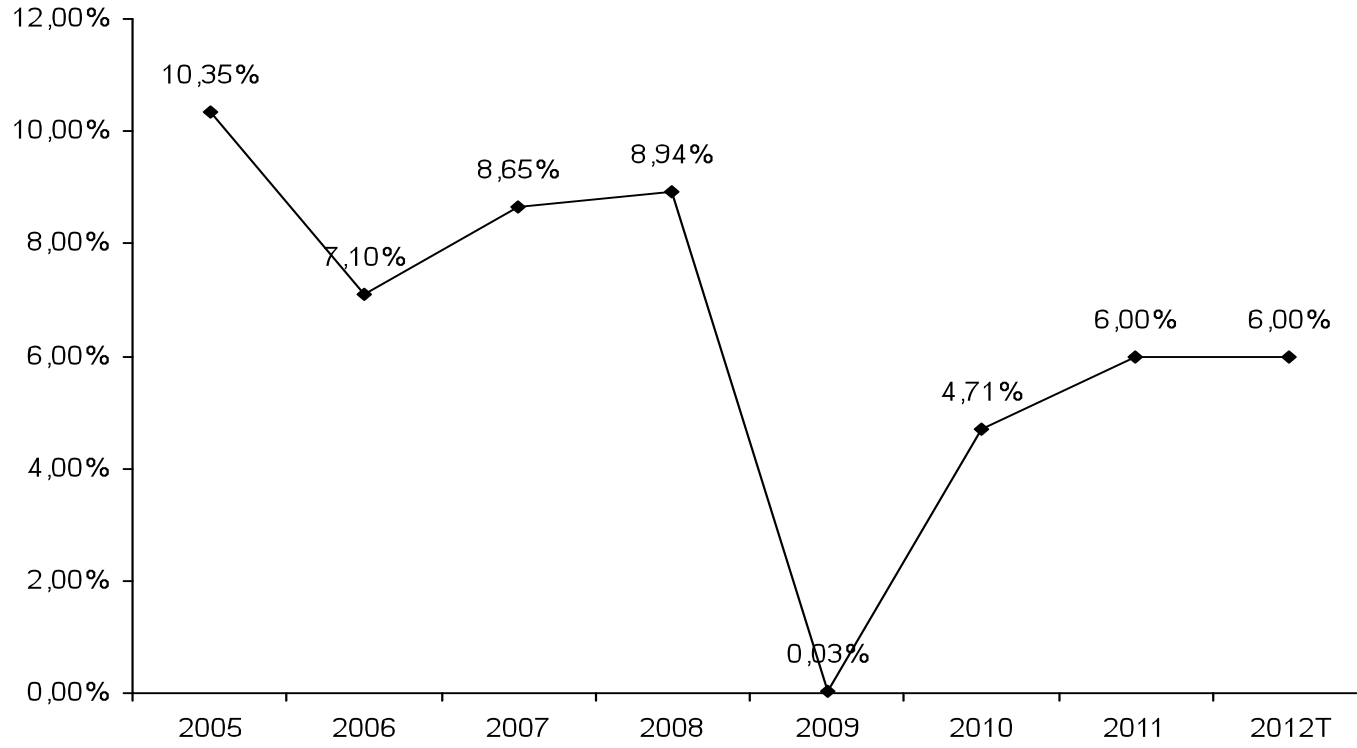
Kişi Başı Milli Gelirde Dünyadaki Konumu

Türkmenistan 2011 yılında 7357 USD'lik kişi başı milli gelir ile Hedef Pazarlarda tüketim açısından üçüncü grup ülkeler arasındadır.



Enflasyon

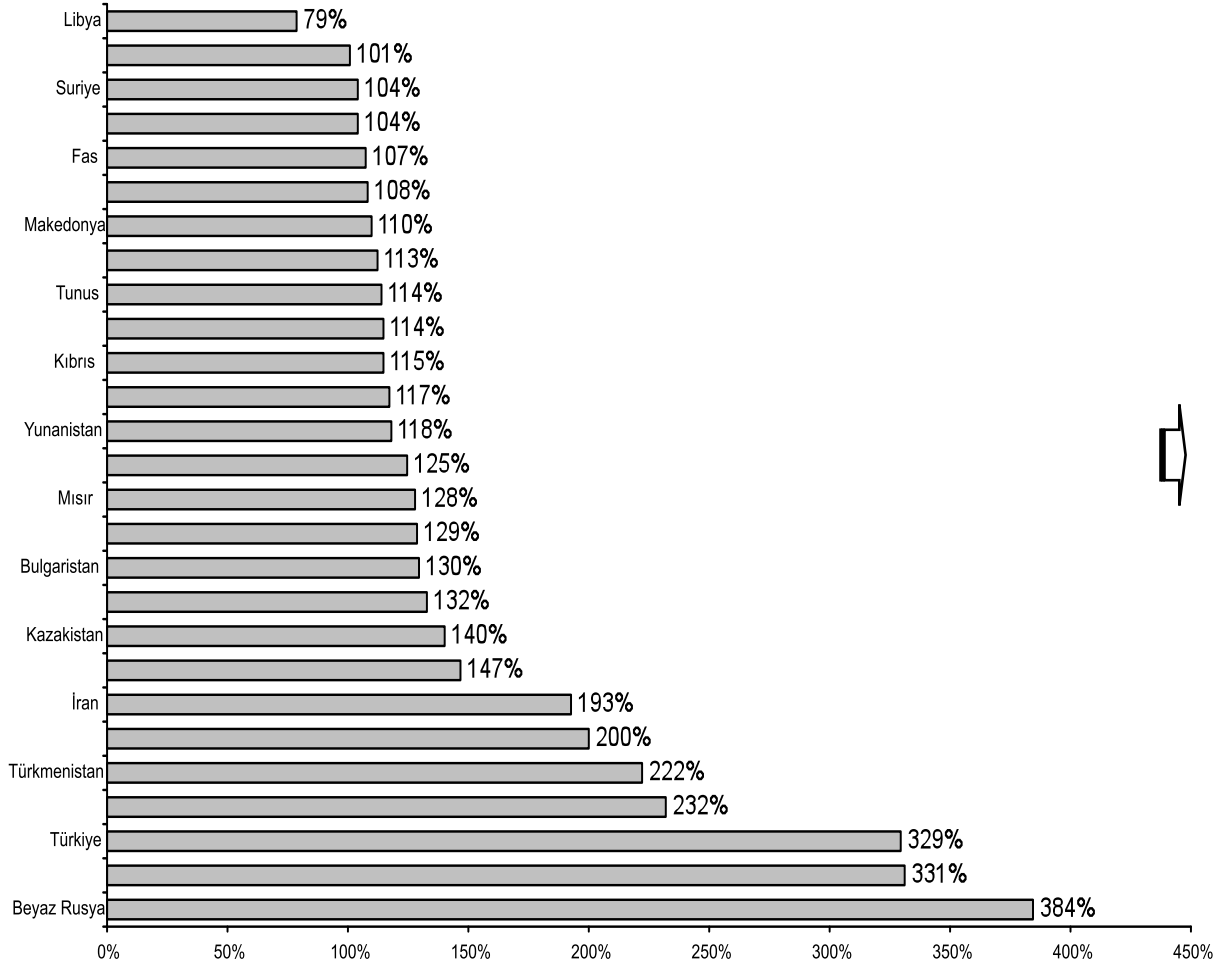
Enflasyondaki Gelişim



Tüketici Fiyatlarında Gelişim

Türkmenistan 2000-2011 yılları arasında tüketici fiyatlarında %222lik bir artış hızı göstermiştir.

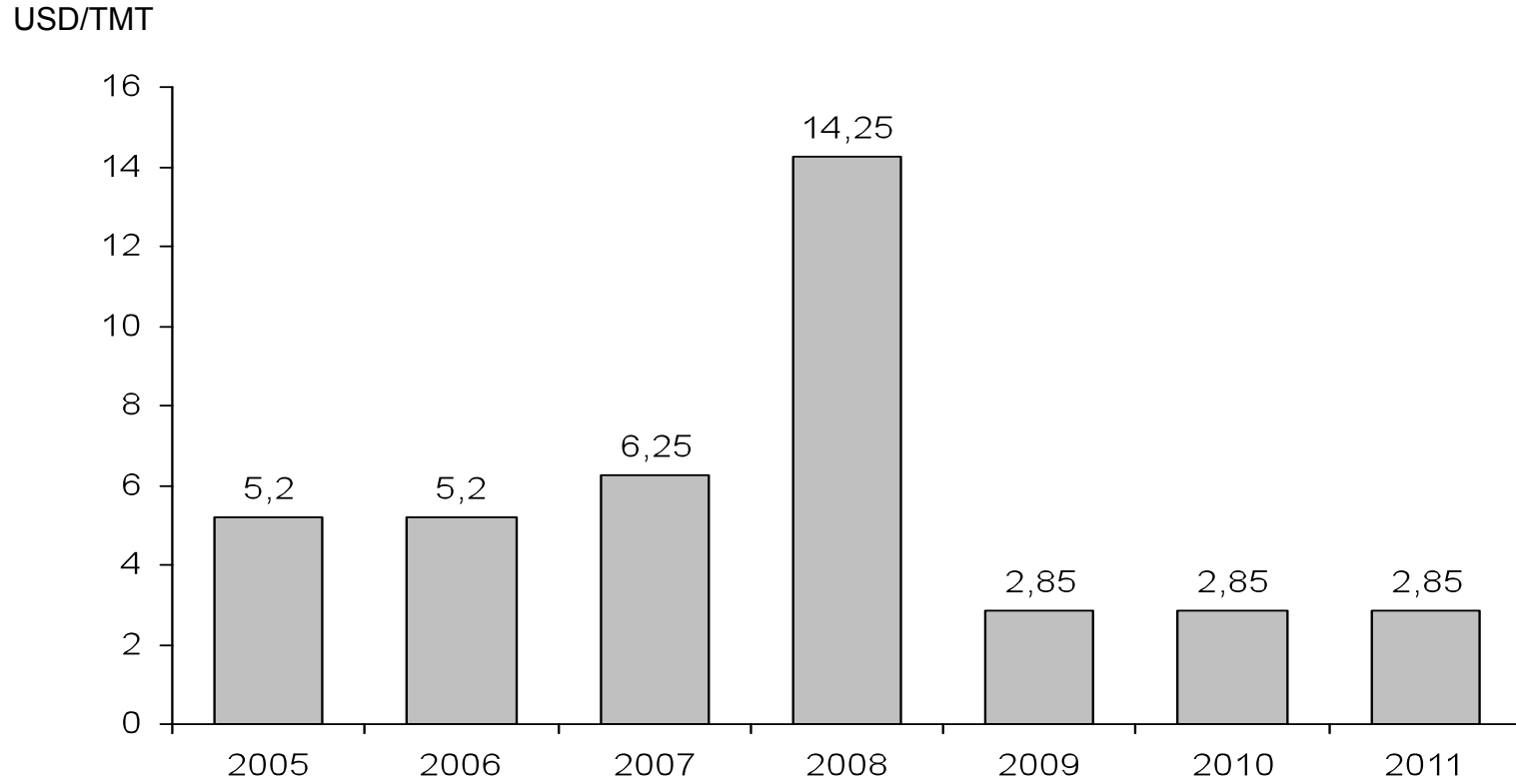
Tüketici Fiyat Endeksi: 2000=100%



Tüketicilerin ortalama harcama alışkanlıklarına göre Türkmenistan; hedef pazarlar içerisinde 4. en pahalı ülke konumundadır.

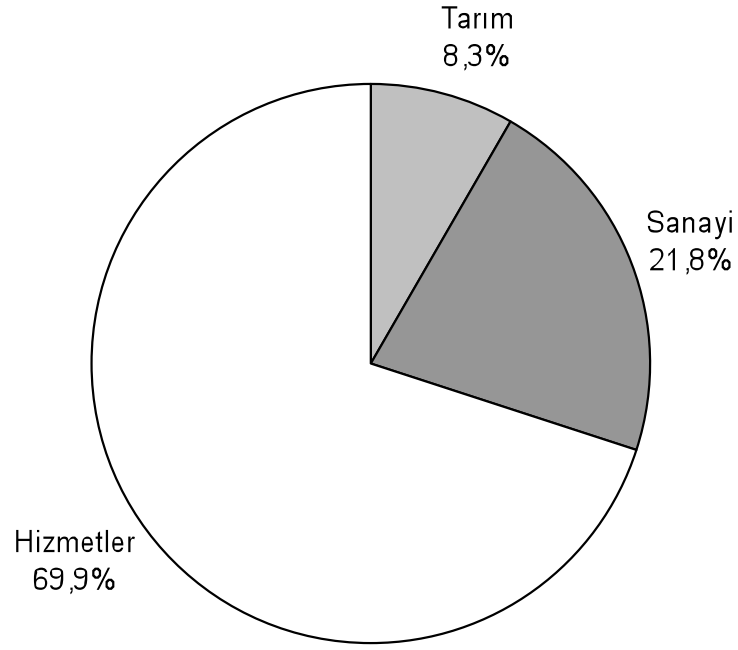
Para Biriminin Gücü

USD' nin Manat Karşısındaki Gücü

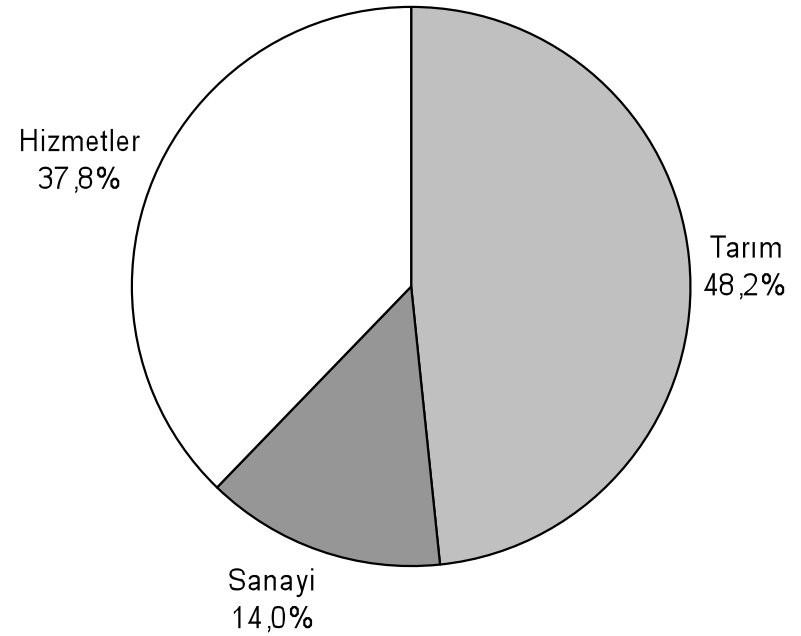


Sektörel Dağılım

GSYİH'nın Sektörel Dağılımı – 2011



İşgücünün Sektörel Dağılımı-2011

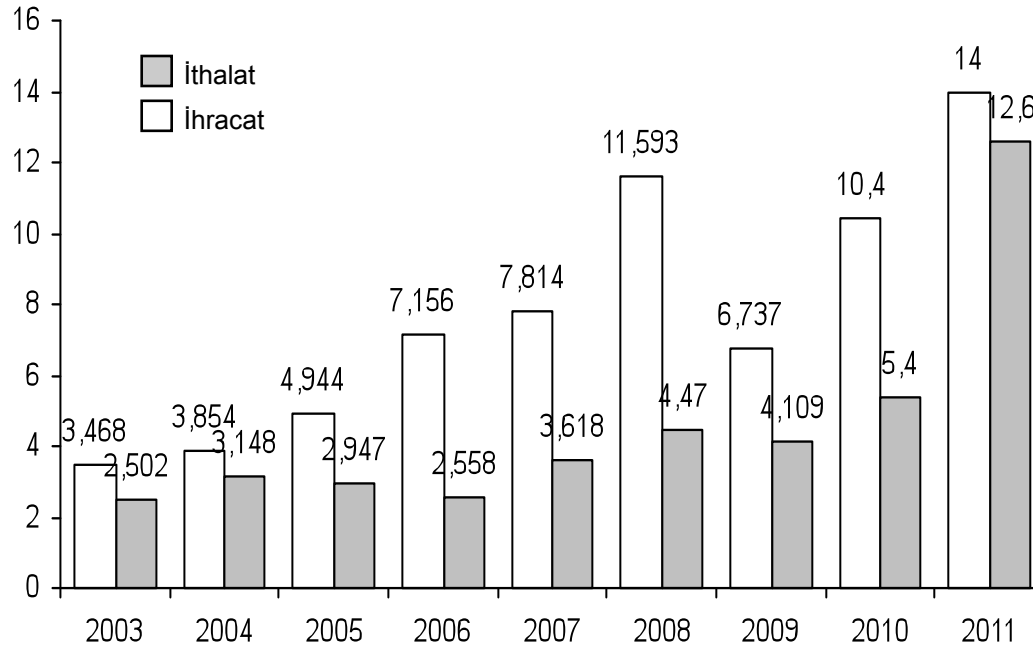


Türkmenistan`da Turizm sektörü, çok sayıda tarihi ve arkeolojik kent olmasına rağmen istenilen düzeyde değildir. Bu durumun temel nedeni arasında turizm altyapısındaki eksiklikler, sıkı vize uygulamaları ve Türkmenistan`ın siyasi olarak içe kapalı bir politika yürütmesi şeklinde sıralanabilir.

Dış Ticaret

Türkmenistan 2010 yılında Ukrayna, Türkiye, İtalya, Romanya ve Kazakistan başta olmak üzere toplam 110 ülkeye ihracat yapmıştır.

Dış Ticaret Dengesi – 2011 (Milyar – USD)



- Türkmenistan'ın ihracatının %80'ini doğalgaz, % 10'unu petrol ve petrol ürünleri, % 8'ini pamuk ve tekstil ürünleri, % 2'sini diğer ürünler oluşturmaktadır.
- Türkmenistan'ın ithalatının % 21'ini makine, % 11'ini tekstil aksamı, %11'ini ulaşım araçları, % 9'unu metal ürünler, % 7'sini kimyasal ürünler ve % 41'ini diğer ürünler oluşturmaktadır.

Doğrudan Yabancı Yatırım

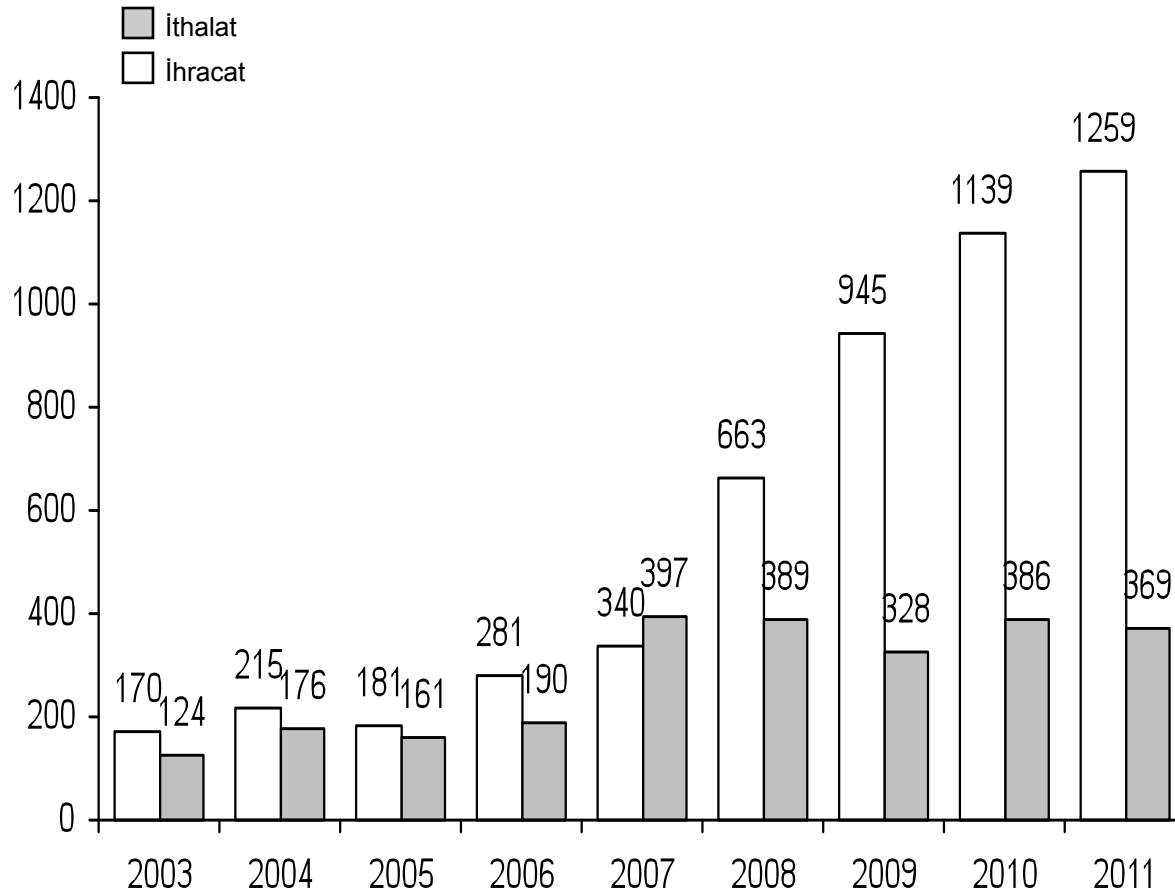
Ülkeler	DYY (Milyar \$)
Almanya	46.127.366
Suudi Arabistan	21.560.173
Kazakistan	15.900.000
Rusya	9.961.014
Türkiye	9.278.000
Ukrayna	6.495.000
Mısır	6.385.600
Lübnan	4.954.862
Kıbrıs	4.841.376
BAE	3.948.300
Libya	3.833.391
İran	3.616.905
Romanya	3.453.000
Yunanistan	2.250.194
Türkmenistan	2.083.000
Bulgaristan	2.167.527
Ürdün	1.701.478
Tunus	1.512.505
İrak	1.426.400
Beyaz Rusya	1.402.800
Suriye	1.380.894
Fas	1.240.626
Arnavutluk	1.109.558
Litvanya	622.232
Azerbaycan	563.132
Gürcistan	548.826
Kosova	413.401
Makedonya	295.759
Hırvatistan	334.155



2011 yılında Türkmenistan, Hedef Pazarlar arasında en çok yabancı yatırımı kendine çeken 14. ülke olmuştur

Türkiye Türkmenistan Ticari İlişkiler-1

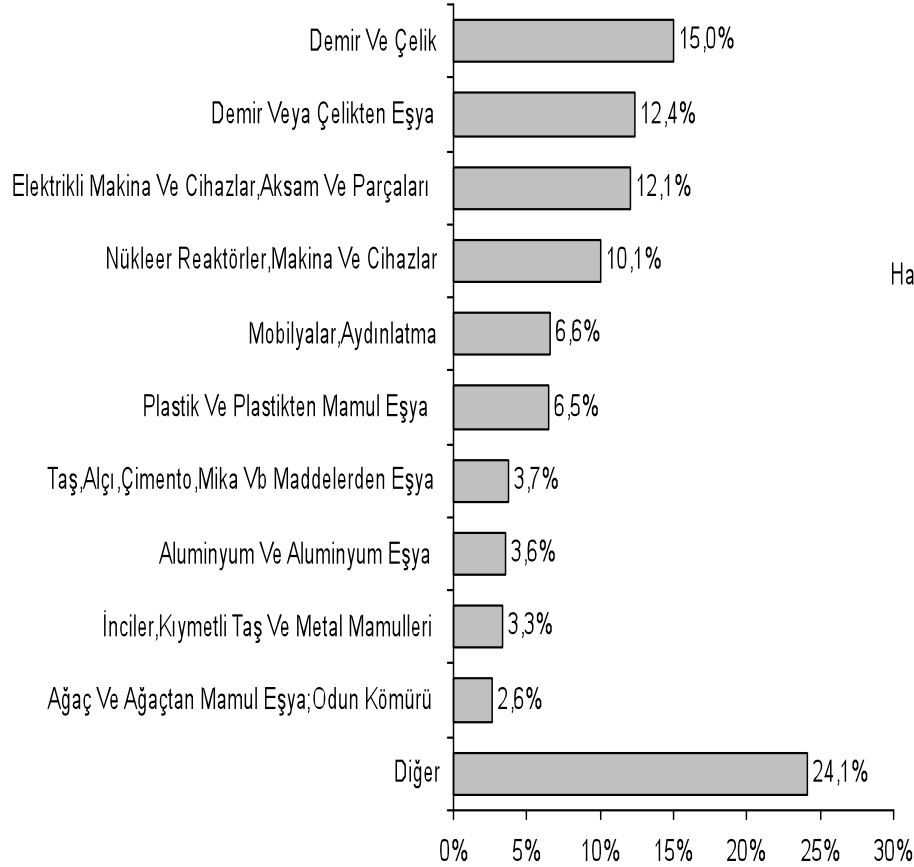
Türkiye – Türkmenistan Dış Ticaret Verileri (Milyon USD)



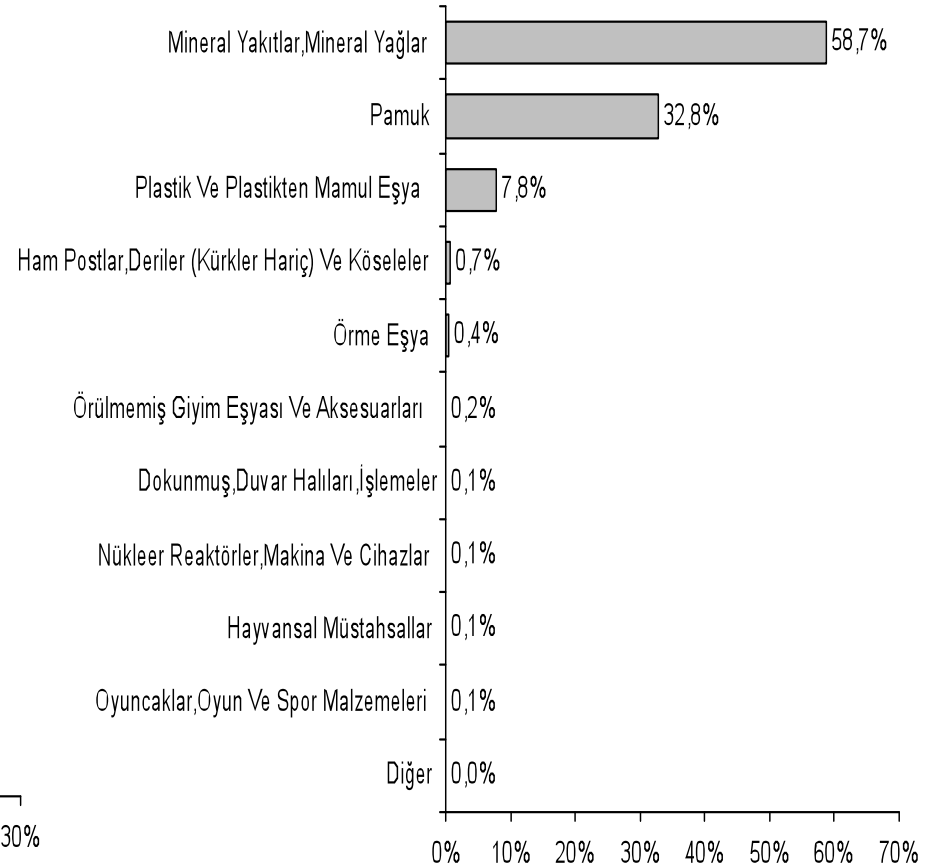
Türkmenistan'a yaptığımız ihracatta 2000 yılında 41'inci sıradayken 2007 yılında 57'inci sıraya gerilemiş 2009 yılında 26'inci sıraya, 2011 yılında 23'üncü sıraya yükselmiştir. İthalatımızda ise 2000 yılında 51'inci sıradayken 2007 yılında konumunu korumuş, 2009 yılında 55'inci sıraya gerilemiş, 2011 yılında 54'üncü sıraya yükselmiştir.

Türkiye Türkmenistan Ticari İlişkiler-2

Türkmenistan'ın Türkiye'den İthal Ettiği Ürünler



Türkmenistan'ın Türkiye'ye İhrac Ettiği Ürünler



Türkmenistan'daki Türk Yatırımlar

- Büyük doğal gaz ve petrol yataklarına sahip olan Türkmenistan'da enerji kaynakları ülkenin en önemli gelir kalemini oluşturmaktadır. Ülke toprakları büyük ölçüde çöllerden ibaretse de tarıma elverişli alanların yaklaşık yarısında pamuk yetiştirilmekte olup Türkmenistan su anda dünyanın en büyük onuncu pamuk üreticisi durumundadır. Türk firmaları bu potansiyeli iyi değerlendirerek yatırımlar gerçekleştirmişlerdir.
- Resmi rakamlara göre Türkmenistan'da kayıtlı 400'ün üzerinde Türk sermayeli firma olmasına rağmen tam anlamıyla faal olan firmaların sayısı 30 olarak gözükmektedir. Türk firmaları enerji, inşaat, tekstil, içecek, bankacılık, sağlık sektörü, kâğıt sanayi, gıda turizm, taşımacılık, petrol, petrol ürünleri, oto tamir servisi, lokantacılık, boya ve perakende satış alanında yatırım gerçekleştirmişlerdir.
- Türk firmaları özellikle tekstil alanında büyük projelere imza atmışlar ve kurdukları modern tekstil tesisleri ile Türkmenistan'da tekstil sanayinin temelini oluşturmuşlardır. Türkmenistan'da en faal tekstil firmalarımız olarak Çalık Holding ve Köçük Holding'dir. Türk yatırımları, Türkmenistan'ın ihracat potansiyelinin artmasına önemli katkıda bulunmuştur. Özellikle tekstil yatırımları sayesinde daha önceleri pamuğun tamamını ihraç eden Türkmenistan, Orta Asya'nın tekstil ve hazır giyim merkezine dönüşmüştür. Bu sektörde üretilen ürünler Rusya gibi geleneksel pazarların yanında ABD, Japonya gibi gelişmiş ülke pazarlarına da ihraç edilmeye başlanmıştır.
- Üretim tesislerinin yanı sıra hizmet sektöründe de Türk sermayesi ile açılmış bir alışveriş merkezi ve bir hastane mevcuttur. Türkmenistan'da Türk firmalarının ve vatandaşlarının yaptığı yatırımların toplamı yaklaşık 260 milyon USD civarındadır. Ticaret Müşavirliği verileri 3. ülkelere nakdi sermaye geçişinde kullanılan Hollanda ve Malta gibi ülkelere yapılan transferler kapsam dışı tutularak derlenmektedir. Bununla birlikte, gayri resmi kaynaklar Türkmenistan'daki Türk yatırımlarının 1 milyar doları astığını ifade etmektedir.
- Türk firmalar Mütcahitlik hizmetlerinde de önemli yatırımlar gerçekleştirmiştir. Türkmenistan hükümetinin altyapı yatırımlarına verdiği önem, ülkenin yeniden imarı Türk mütcahitleri için önemli is imkanları yaratmaktadır. Türkmenistan'da Türk firmaları tarafından mütcahitlik projeleri üstlenilmesi 1992 yılı ortalarında başlamıştır.

Türkmenistan'da Bankacılık Sektörüne Bakış

- Finansal sistemdeki kurumlar devletin sahip olduğu veya devlet tarafından yönlendirilen kurumlardan oluşmaktadır. Ülkedeki birçok banka uluslararası standartlar açısından borçlu durumdadır.
- Türkmenistan'ın bankacılık sektörü devlet kontrolündedir. 1997 yılında izlenmekte olan stabilizasyon programının bir parçası olarak Merkez Bankasına limitli de olsa özerklik tanınmıştır, ancak finans sektöründe devletin etkisi devam etmektedir.
- Kredilerin yüzde 95'i kamu sektörüne verilmekte, özel sektöre minimum düzeyde mali aracılık sağlanmaktadır. Ticari bankacılığın gelişimi ülkenin makroekonomik performansı, özel sektörün gelişmemesi ve devletin ekonomide etkin rolü tarafından sınırlandırılmıştır. Devlet Başkanı'na bağlı olan Merkez Bankası, banka kurma ve dış operasyonlar için lisansları verme, bankaların mevzuat kapsamında hareket etmelerini denetleme, döviz kurunu ve faiz oranlarını belirleme görevlerini üstlenmiştir.
- Bağımsız bir merkez bankasının olmaması, merkez bankasının hükümet harcamalarının finansmanında kullanılması ve ülkede para ve sermaye piyasalarının oluşmaması nedeniyle kamu borç kağıtlarının alınıp satılacağı bir piyasa oluşmamış ve bu durum da etkin bir para politikasının yürütülmesini engellemektedir. Ayrıca merkez bankası işlemlerin çoğu döviz kurlarından yürütüldüğü için merkez bankasının yurtiçi para arzı üzerindeki etkinliği de oldukça düşük olmaktadır.
- Döviz kuruna yapılan müdahalelerden dolayı fiyatlar gerçek gösterge olma özelliğini de yitirmektedir. Ekonomide fiyat kontrolleri oldukça yaygındır. Yoğun şekilde verilen sübvansiyonlar ise ihraç gelirlerinden karşılanmaktadır. Bu ekonomik yapı Türkmenistan'da piyasa mekanizmasında yaşanan problemlerin bir işaretidir.

İçerik

1-Ülke Profili ve Makro Ekonomik Bakış

2-Sosyo-Ekonomik ve Demografik Yapı

3-Perakende Pazarına Genel Bakış

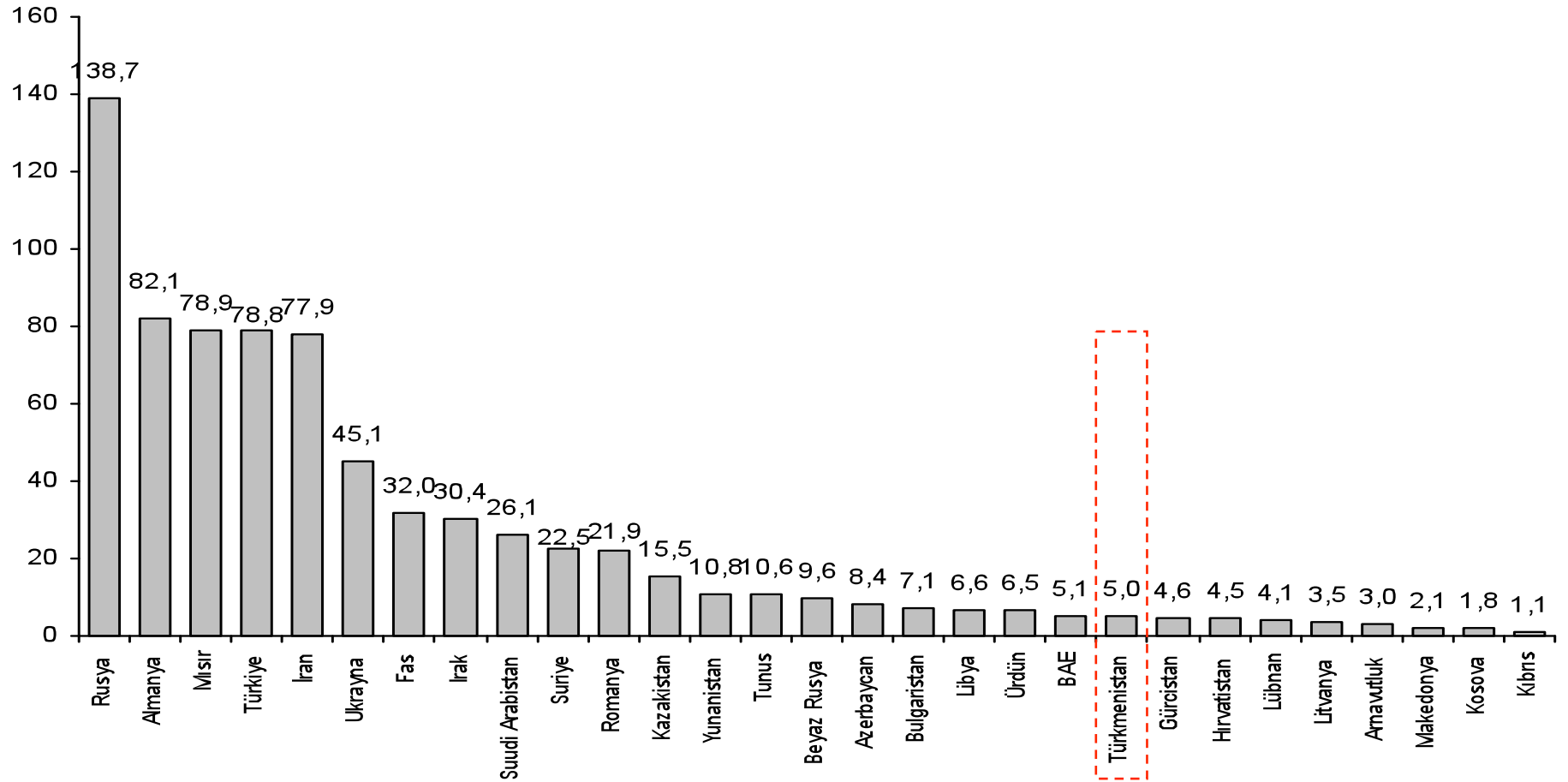
4-Dış Ticaret

5-Finansal Yapı ve Dinamikleri

Nüfus Yapısı

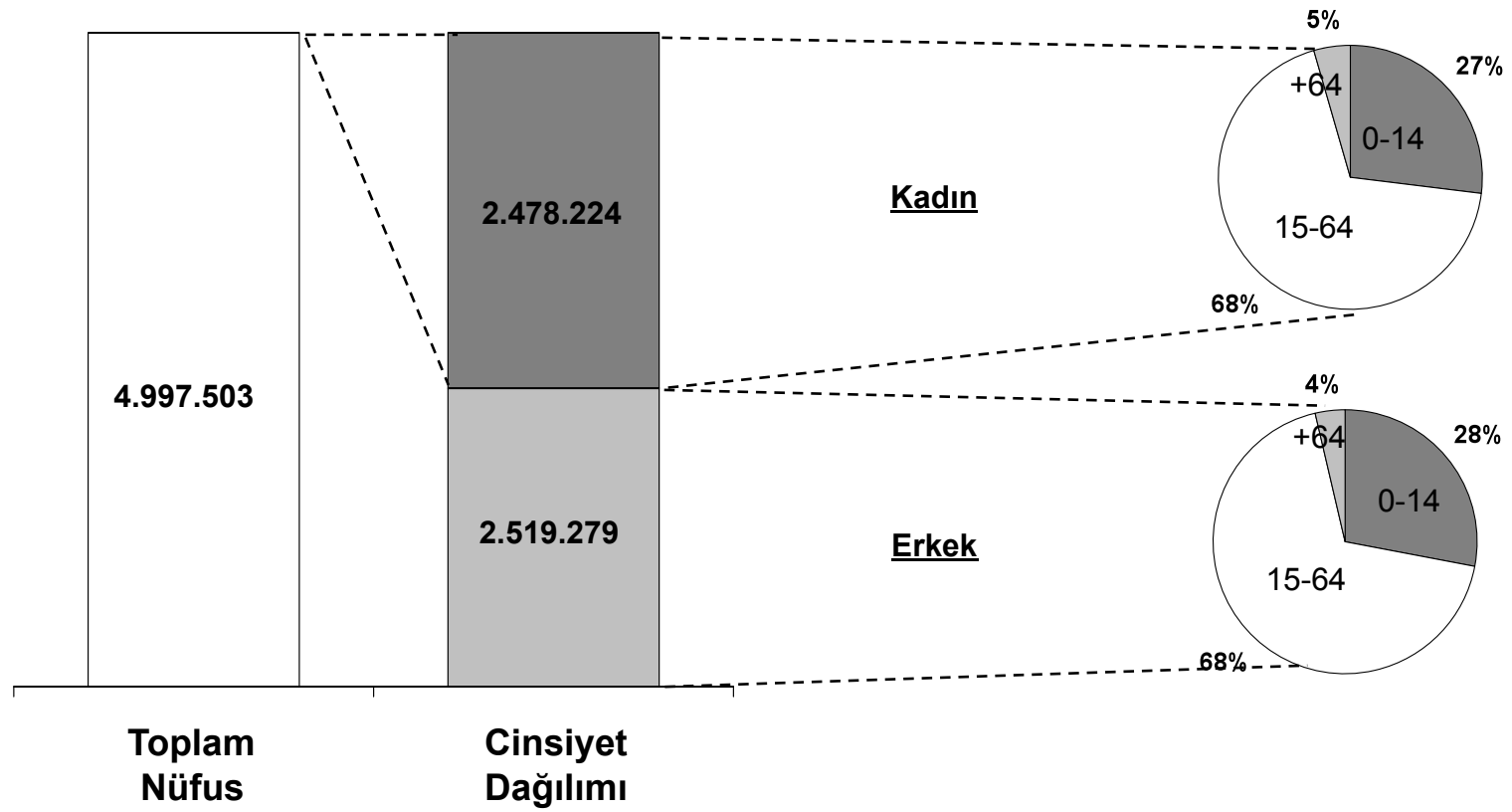
Türkmenistan hedef pazarlar arasında 5 milyonluk bir nüfusa sahiptir.

Nüfus (Milyon Kişi – 2011)



Nüfus Yapısı

Nüfus Yapısı - 2011



Nüfus Yapısındaki Gelişim - 2011

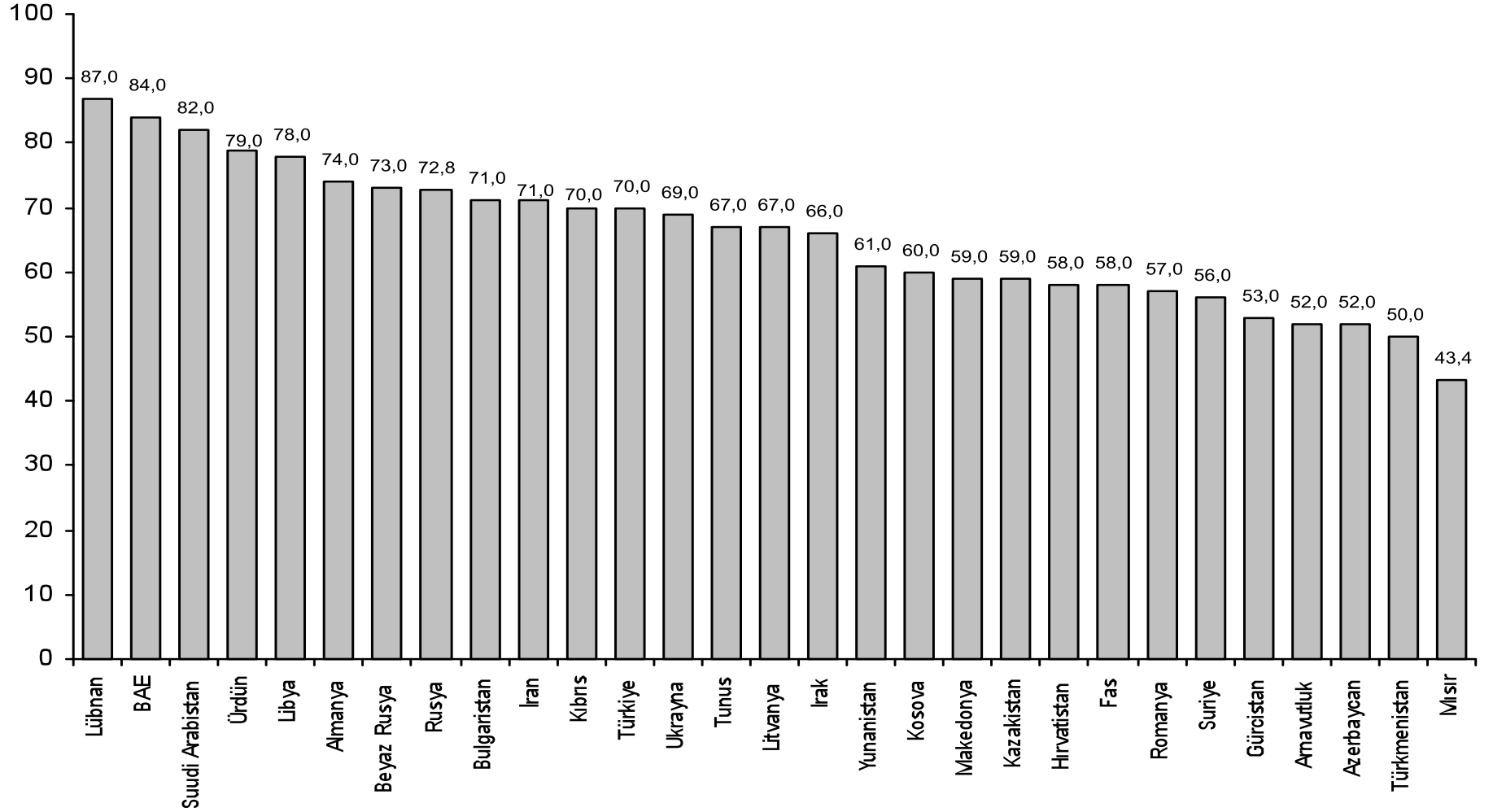
Doğum Oranı	19.54 doğum / 1.000 kişi
Ölüm Oranı	6.24 ölüm / 1.000 kişi
Göç Oranı	-1.92 göç / 1.000 kişi
Şehirleşme	%50
Şehirleşme Büyüme Oranı	% 2,2
Ortalama Yaşam Süresi	68.52 yıl
Erkek	65.57 yıl
Kadın	71.63 yıl

Kişisel Özellikler

	boy (m.)		kilo (kg.)	
	erkek	kadın	erkek	kadın
azerbaycan	1,72	1,65	76,1	64,8
bulgaristan	1,75	1,63	79,3	67,1
almanya	1,78	1,65	82,4	67,5
yunanistan	1,76	1,63	85,0	67,7
iran	1,73	1,60	76,0	65,0
irak	1,65	1,56	75,0	64,8
türkiye	1,74	1,59	86,4	63,0
hırvatistan	1,78	1,73	65,9	62,9
sırbistan	1,77	1,71	75,0	62,0
rusya	1,75	1,68	73,0	69,0
lübnan	1,74	1,58	76,1	68,7
romanya	1,72	1,65	73,0	58,0
suriye	1,71	1,62	80,0	66,0
fas	1,71	1,62	73,0	65,0
mısır	1,70	1,60	72,0	56,7
tunus	1,70	1,62	76,1	64,8
libya	1,57	1,52	77,0	65,0
kazakistan	1,70	1,63	76,1	64,8
ukrayna	1,76	1,67	82,0	58,0
bae	1,70	1,55	79,6	57,5
kosova	1,77	1,71	75,0	62,0
arnavutluk	1,65	1,53	74,0	51,0
gürcistan	1,74	1,60	72,5	66,0
suudi arabistan	1,75	1,65	64,0	55,0
beyaz rusya	1,82	1,67	75,0	53,0
kktc	1,71	1,59	70,0	58,0
makedonya	1,71	1,62	79,3	65,6
ürdün	1,72	1,63	74,0	60,0
türkmenistan	1,71	1,61	74,7	61,8

Şehirleşme-1

Ülke genelinde şehirleşme %50 seviyesinde olup hedef pazarlar arasında 3.gruptadır.



Şehirleşme-2

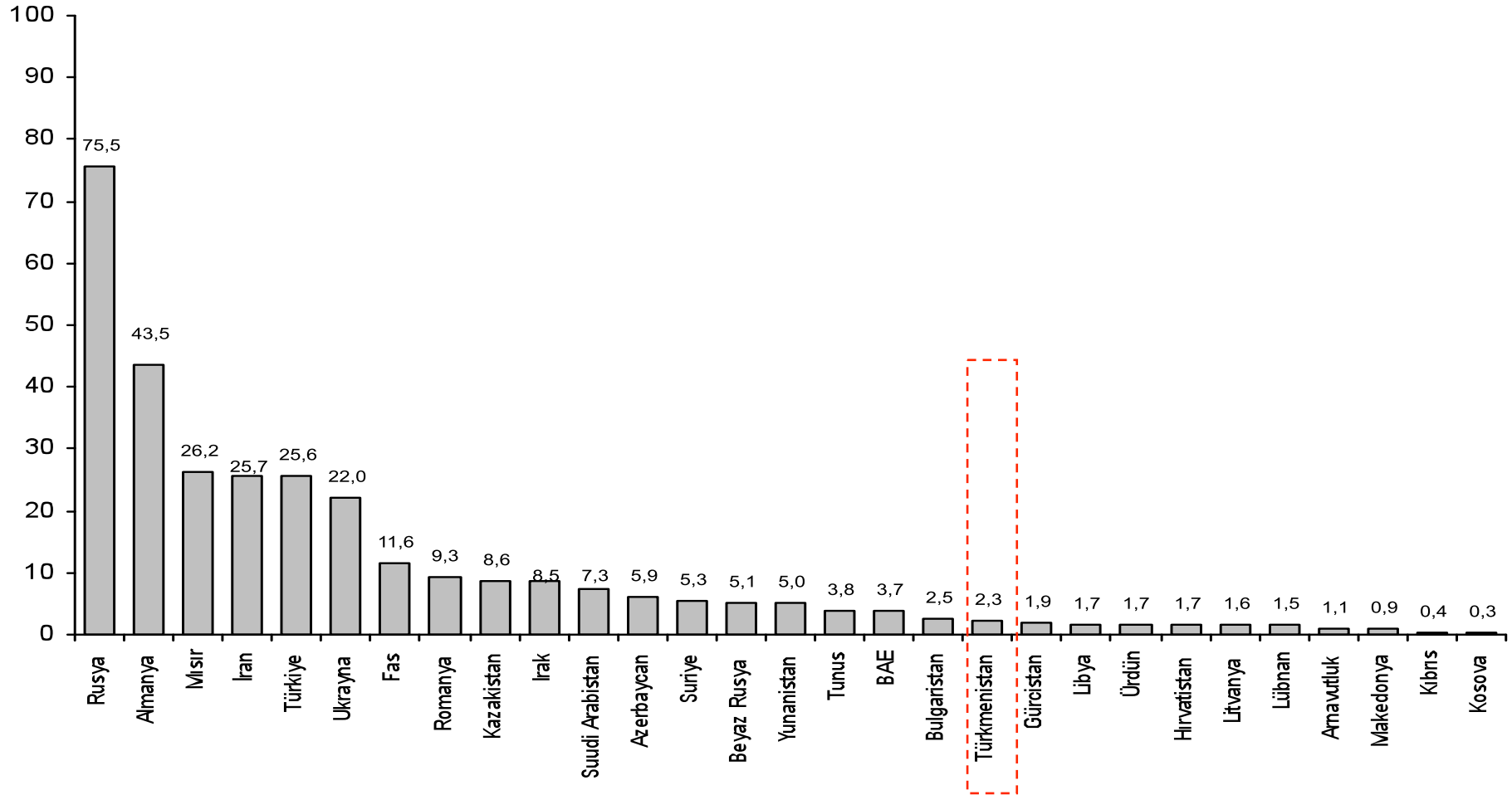
Nüfus Sayısına Göre En Büyük 10 Şehir

Aşgabat	947 221
Türkmenabat	279 765
Daşoğuz	245 872
Mari	126 141
Serdar	93 692
Bayramali	91 713
Balkanabat	90 149
Tecen	79 324
Türkmenbaşı	73 803
Govurdak	68 133

İşgücü

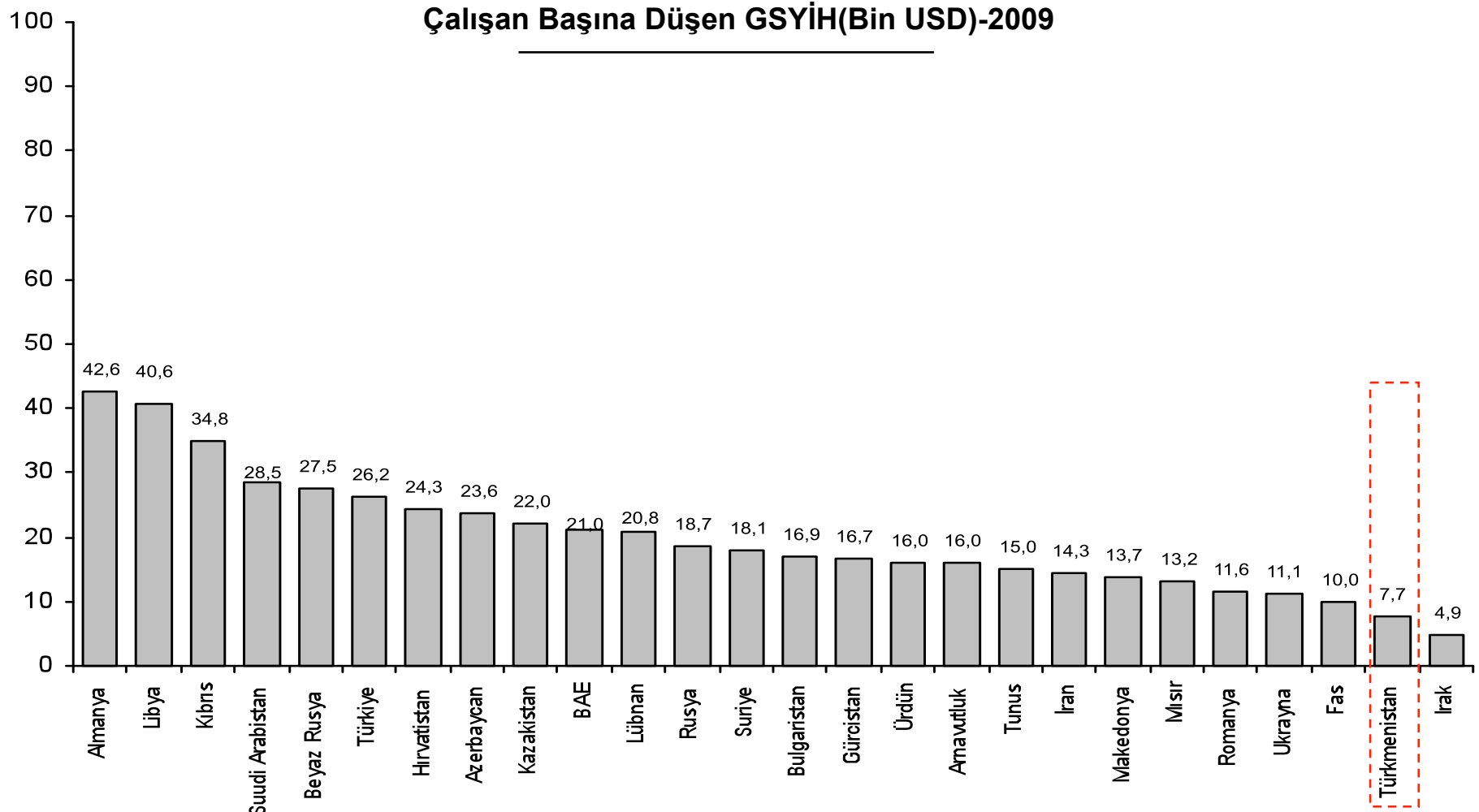
Türkmenistan hedef pazarlar arasında 2.3 milyon işgücüne sahiptir.

İşgücü sayısı (Milyon Kişi – 2011)



GSYİH' nin İşgücüne Paylaşımı

Türkmenistan hedef pazarlar arasında 7,700 USD' lik çalışan başına düşen GSYİH ile 3.grup ülkeler arasındadır.

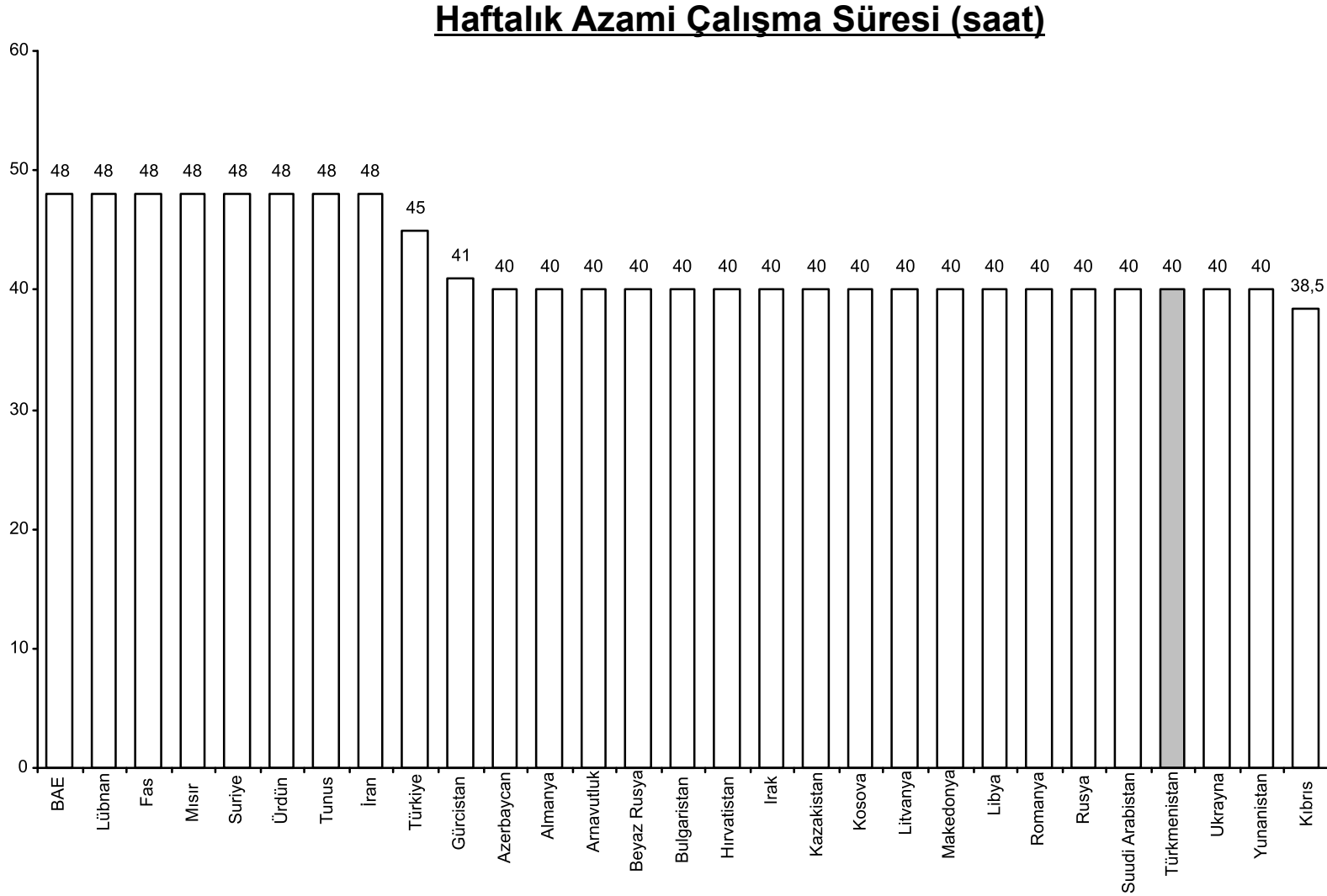


İşsizlik

Ülkede resmi olarak işsizlik bulunmamaktadır. Türkmenistan hükümetinin tüm vatandaşlara iş garantisi vermesi bunun en önemli sebebidir. Ancak yapılan araştırmalarda işsizliğin %60 seviyesinde olduğu belirlenmiştir.

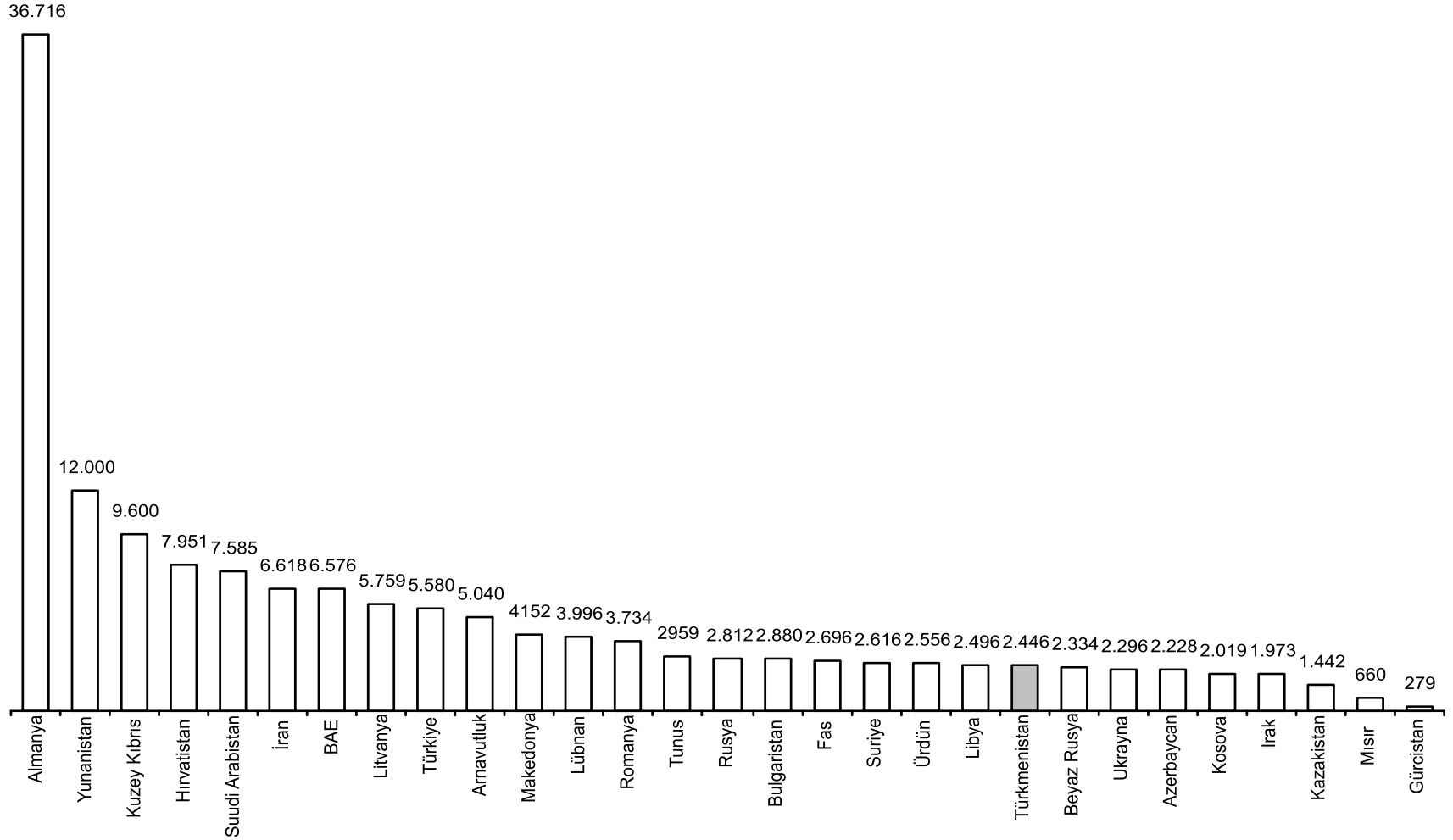
- Ülke genelinde işgücü sayısının 2,3 Milyon olduğu tahmin edilmektedir.
- Ülke genelinde fakirlik seviyesi tüm nüfus içerisinde %30 seviyesindedir.
- Ülkede genel olarak ücretler oldukça düşüktür. Asgari ücret, serbest piyasa kuruna göre yaklaşık 180 USD civarındadır. Haftalık çalışma saati 40 saattir. Ülkede işsizlik sigortası uygulaması yoktur.
- Satın alma gücü paritesine göre 12 aylık bir çalışan ücreti 2.560 USD seviyesindedir.

Haftalık Azami Çalışma Süresi



Yıllık Brüt Asgari Ücret

Yıllık Brüt Asgari Ücret (\$)



İçerik

1-Ülke Profili ve Makro Ekonomik Bakış

2-Sosyo-Ekonomik ve Demografik Yapı

3-Perakende Pazarına Genel Bakış

4-Dış Ticaret

5-Finansal Yapı ve Dinamikleri

Genel Görünüm

- Perakende sektörü hedef pazarlar içerisinde en bakir ve gelişmemiş ülkelerden biridir.
- Zara ve Mango gibi global oyuncular pazarda bulunmamaktadır.
- Bugüne kadar Türkmenistan'a Türk perakendecilerinin de ilgisinin az olduğu görülmektedir.
- Perakende sektörü genel olarak lokal markaların himayesindedir.
- Kapalı ekonomi modelinin ülke yönetimi tarafından benimsenmesi bunun en büyük sebebidir.

İçerik

1-Ülke Profili ve Makro Ekonomik Bakış

2-Sosyo-Ekonomik ve Demografik Yapı

3-Perakende Pazarına Genel Bakış

4-Dış Ticaret

5-Finansal Yapı ve Dinamikleri

Türkmenistan'da İthalat Rejimleri

- Gümrük Birliği'ne üye olmayan ve hiç bir ülke ile serbest ticaret anlaşması bulunmayan Türkmenistan, daha çok üçlü ticaret anlaşmaları ile dış ticaretine yön vermeye çalışmaktadır. Ülkedeki yüksek gümrük vergisi tarifeleri hükümet tarafından uygulanan en önemli ticari engelleme olarak göze çarpmaktadır. Ülkeye ithal edilen mallara uygulanan gümrük vergisi oranları Merkez Bankası günlük döviz kuru baz alınarak Manat üzerinden, ağırlık, miktar ya da sözleşme doğrultusunda hesaplanmaktadır.
- Türkmenistan'da çok sayıda Tarife Dışı Engel uygulanmaktadır. Bunların arasında en önemlileri Ticaret Anlaşması ve Yatırım Projeleri kayıt zorunluluğudur. Bunların dışında Belediye Ofisi Vergi Müfettişliği ve bazı sektörel bakanlıktaki ilgili birimlere de kayıt yaptırılması zorunluluğu bir engel teşkil etmektedir. Ayrıca değişik kuruluş yetkililerinin işletmeleri sık sık yapılan denetimler ticarete engellere neden olmaktadır.
- Türkmenistan'a ithal edilecek ürün, malzeme ve mamullerin Türkmenistan'ın hukuk kaidelerine uygun olması gerekmektedir.
- Genel olarak, Türkmenistan'da üretimi olan malların gümrük vergileri, henüz başlangıç aşamasında bulunan sanayii koruma amacı ile çok yüksek tutulmaktadır.

Konuyla İlgili Önemli Adresler

T.C. Türkmenistan Ticaret Müşavirliği

Turkish Embassy Office of the Commercial Counsellor Shevchenko, 41-A

E-mail: dtasg@online.tm

Tel: 00 99312/ 27 35 39

Faks: 00 99312/ 27 35 36

Dış İşleri Bakanlığı

744000, Aşkabat, Neytraynil Türkmenistan Cad.No:16

Tel: 39-21-88, 35-16-66, 35-45-15

Faks:51-14-30

Ticaret ve Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlığı

744000, Aşkabat, Göroglu Cad. No:1

E-mail: mtfer@online.tm

Tel: 35-10-47, 35-32-56, 35-10-64

Faks: 37-73-24

Tekstil Bakanlığı

744000, Aşkabat, H. Annadurdıyeva Cad. No:52

Faks: 35-54-42, 51-03-03

Ekonomi ve Maliye Bakanlığı

744000, Aşkabat, N.Pomma Cad. No:4

Tel: 51-06-87, 51-18-23

Enerji ve Sanayi Bakanlığı

744000, Aşkabat, N. Pomma Cad. No:6

E-mail: kuwwat@online.tm

Tel: 35-73-59, 35-38-70, 51-23-43

Faks: 39-06-82

Konuyla İlgili Önemli Adresler

Sosyal Güvenlik Bakanlığı

744000, Aşkabat, Mollanepes Cad. No:3
Tel: 35-30-03, 35-66-50, 35-21-37, 39-05-68

Tarım Bakanlığı

744000, Aşkabat, Azadi Cad. No:63
Tel: 35-66-91, 35-48-12
Faks: 35-05-18

Ulaştırma Bakanlığı

744025, Aşkabat, B. Annanova Cad. No:2
E-mail: centr@online.tm
Tel: 47-43-48 , 47-49-92
Faks: 47-03-91

İçişleri Bakanlığı

744000, Aşkabat, Mahtumkuli Cad. No:85
Tel: 35-59-23, 35-66-05, 35-65-26

Sağlık ve Tıp Sanayi Bakanlığı:

744000, Aşkabat, Mahtumkuli Cad. No:90
Tel: 35-58-34, 35-10-63, 35-50-32

İnşaat Malzemeleri Sanayi Bakanlığı

744005, Aşkabat, Perviy Steklozavodskiy Sok. No:1
Tel: 47-19-41, 47-83-90, 47-43-78, 47-44-31

İçerik

1-Ülke Profili ve Makro Ekonomik Bakış

2-Sosyo-Ekonomik ve Demografik Yapı

3-Perakende Pazarına Genel Bakış

4-Dış Ticaret

5-Finansal Yapı ve Dinamikleri

Vergi Mevzuatı-1

Kurumlar Vergisi (Türkmenler için)	% 8
Kurumlar Vergisi (Yabancılar için)	% 20
Katma Değer Vergisi	% 15
Gerçek Kişilerin Gelir Vergisi	% 10
Sosyal Güvenlik Vergisi	% 20

Yasal Süreçler: Şirket Kurulumu

Önemli Hususlar

1. Bir ortaklık kurulması vasıtasıyla, Türkmenistan ekonomisine yatırım yapacak olan yabancı Yatırımcı, Türkmenistan Devlet başkanlığı bünyesindeki “Yabancı Yatırımlar Ajansı” na aşağıda yer alan belgeleri sunacak.

Türkmenistan’da şirket kurmak istediğine dair dilekçe;

- Kurulacak ortak şirketin Türkmenistan’da faaliyetlerinin amacını açıklayan ve kurucuların onun faaliyet konusundaki gerekli kısa bilgileri de kapsayan yazılı dilekçe. (Rusça ve Türkmençe)
- Şirketin hukuki adresini, Velayet veya (Aşgabat) Belediye Başkanlığı tarafından tespitini gösteren yazı.
- Kurucular tarafından onaylanan Protokol.
- Kurucular toplantısı ile onaylanmış Kurucu Anlaşması (2 nüsha, Rusça ve Türkmençe).
- Yeni kurulan ortaklığın, Kurucular toplantısı ile onaylanmış Tüzüğü (2 nüsha, Rusça ve Türkmençe).
- Üretim yapan (yani, hammadde işletmesi, mal ve ürün çıkarılması, inşaat v.b.) kurumlar için, faaliyet alanlarını ve mali kaynaklarını açıklayan, kurucular tarafından onaylanmış İş planı.
- Mevcut düzen uyarınca tanzim edilmiş Vekaletname. (Eğer kayıt için belgeler kurucu tarafından sunulmuyorsa)
- Şirketin Türkmenistan yöneticinin Anketi (3x4 ölçekli fotoğraf)
- Yabancı şirketin Tüzüğü’nün kopyası. Bahsedilen belge, yurt dışında bulunan Türkmenistan Konsoloslukları veya Türkmenistan Dışişleri Bakanlığı tarafından, mevcut düzen gereğince tasdik edilmelidir.
- Yabancı şirketin, ülkesindeki tescil makamları tarafından verilmiş Resmi Tescil Belgesi (orijinal). Bahsedilen belge, yurt dışında bulunan Türkmenistan Konsoloslukları veya Türkmenistan Dışişleri Bakanlığı tarafından, mevcut düzen gereğince tasdik edilmelidir.
- Yabancı yatırımcının mali statüsü hakkındaki belge-banka referans mektubu (orijinal).
- Şirketin Tüzüğünde beyan edilen kurucu fonunun %50-sinin yatırıldığına dair tasdik belgesi.
- Tescil tahsil makbuzu.

Belgeler yatırımcının devlet dilinde hazırlanmış olup ve orijinalleri (FAX ile gönderilen kabul edilmez), mühürlenmiş şekilde sunulacak. Belgeler Türkmençe ve Rusçaya tercümesini gerçekleştiren makam tarafından çeviri metni tasdik edilecek.)

Yasal Süreçler: Şirket Kurulumu

Önemli Hususlar

Bir yabancı özel şirket kurulması vasıtasıyla, Türkmenistan ekonomisine yatırım yapacak olan yabancı Yatırımcı, Türkmenistan Devlet başkanlığı bünyesindeki “Yabancı Yatırımlar Ajansı” na aşağıda yer alan belgeleri sunacak.

- Türkmenistan’da şirket kurmak istediğine dair dilekçe.
- Kurulacak özel şirketin Türkmenistan’da faaliyetlerinin amacını açıklayan ve kurucuların onun faaliyet konusundaki gerekli kısa bilgileri de kapsayan yazılı dilekçe. (Rusça ve Türkmençe)
- Şirketin adını gösteren belge.
- Açılış hakkında kurucunun kararı.
- Şirketin hukuki adresinin Velayet veya (Aşkabat) Belediye Başkanlığı tarafından tespitini gösteren yazı.
- Yabancı şirketinin yöneticisi tarafından onaylanmış Yeni Kurulan Şirketin Ana Savaları - Tüzüğü (2 nüsha, Rusça ve Türkmençe).
- Üretim yapan (yani, hammadde işletmesi, mal ve ürün çıkarılması, inşaat v.b.) kurumlar için, faaliyet alanlarını ve mali kaynaklarını açıklayan, kurucu tarafından onaylanmış İş planı.
- Mevcut düzen uyarınca tanzim edilmiş Vekaletname. (Eğer kayıt için belgeler kurucu tarafından sunulmuyorsa)
- Şirketin Türkmenistan yöneticinin Anketi (3x4 ölçekli fotoğraf)
- Yabancı yatırımcının mali statüsü hakkındaki belge-banka referans mektubu (orijinal).
- Kurucunun pasaport bilgileri.
- Şirketin Tüzüğünde beyan edilen kurucu fonunun %50-sinin yatırıldığına dair tasdik belgesi.
- Tescil tahsil makbuzu.

Belgeler yatırımcının devlet dilinde hazırlanmış olup ve orijinaleri (FAX ile gönderilen kabul edilmez), mühürlenmiş şekilde sunulacak. Belgeler Türkmençe ve Rusçaya tercümesini gerçekleştiren makam tarafından çeviri metni tasdik edilecek.

Yasal Süreçler: Anonim Şirket

Önemli Hususlar

Bir anonim şirketin kurulması vasıtasıyla, Türkmenistan ekonomisine yatırım yapacak olan yabancı Yatırımcı, Türkmenistan Devlet başkanlığı bünyesindeki “Yabancı Yatırımlar Ajansı” na aşağıda yer alan belgeleri sunacak.

- Türkmenistan’da şirket kurmak istediğine dair dilekçe.
- Kurulacak anonim şirketin Türkmenistan’da faaliyetlerinin amacını açıklayan ve kurucuların onun faaliyet konusundaki gerekli kısa bilgileri de kapsayan yazılı dilekçe. (Rusça ve Türkmençe)
- Şirketin adını gösteren belge.
- Şirketin hukuki adresini, Velayet veya (Aşkabat) Belediye Başkanlığı tarafından tespitini gösteren yazı.
- Kurucular tarafından onaylanan Protokol.
- Kurucuları toplantısı ile onaylanmış Kurucu Anlaşması (2 nüsha, Rusça ve Türkmençe).
- Yeni kurulan ortaklığın, Kurucular toplantısı Protokolü ile onaylanmış Tüzüğü (2 nüsha, Rusça ve Türkmençe).
- Üretim yapan (yani, hammadde işletmesi, mal ve ürün çıkarılması, inşaat v.b.) kurumlar için, faaliyet alanlarını ve mali kaynaklarını açıklayan, kurucular tarafından onaylanmış İş planı.
- Mevcut düzen uyarınca tanzim edilmiş Vekaletname. (Eğer kayıt için belgeler kurucu tarafından sunulmuyorsa)
- Şirketin Türkmenistan’daki yöneticinin Anketi (3x4 ölçekli fotoğraf)
- Yabancı şirketin Tüzüğü’nün kopyası. Bahsedilen belge, yurt dışında bulunan Türkmenistan Konsoloslukları veya Türkmenistan Dışişleri Bakanlığı tarafından, mevcut düzen gereğince tasdik edilmelidir.
- Yabancı şirketin, ülkesindeki tescil makamları tarafından verilmiş Resmi Tescil Belgesi (orijinal). Bahsedilen belge, yurt dışında bulunan Türkmenistan Konsoloslukları veya Türkmenistan Dışişleri Bakanlığı tarafından, mevcut düzen gereğince tasdik edilmelidir.
- Yabancı yatırımcının mali statüsü hakkındaki belge-banka referans mektubu (orijinal).
- Şirketin tüzüğünde beyan edilen kurucu fonunun %50-sinin yatırıldığına dair tasdik belgesi.
- Tescil tahsil makbuzu.

Yasal Süreçler: Temsilci Ofisler

Önemli Hususlar

Türkmenistan'da temsilciliğini açacak olan yabancı Yatırımcı, Türkmenistan Devlet başkanlığı bünyesindeki "Yabancı Yatırımlar Ajansına", aşağıda yer alan belgeleri sunacak.

- Türkmenistan'da temsilcilik açmak istediklerine dair dilekçe.
- Açılacak temsilcilerin Türkmenistan'da faaliyetlerinin amacını açıklayan ve kurucuların onun faaliyet konusundaki gerekli kısa bilgileri de kapsayan yazılı dilekçe. (Rusça ve Türkmençe)
- Temsilciliğin hukuki adresinin, Vilayet (Aşgabat) Belediye Başkanlığı tarafından tespitini gösteren yazı.
- Yabancı şirketin kurucuları veya yöneticisi ile onaylanmış temsilcilik nizamnamesi. (2 nüsha, Rusça ve Türkmençe).
- Mevcut düzen uyarınca tanzim edilmiş Vekaletname
- Şirket temsilcinin Anket'i (3x4 ölçekli fotoğraf)
- Yabancı şirketin, Tüzüğü'nün fotokopisi. Bahsedilen belge, yurt dışında bulunan Türkmenistan Konsoloslukları veya Türkmenistan Dış İşleri Bakanlığı tarafından, mevcut düzen gereğince tasdik edilmelidir.
- Yabancı şirketin, ülkesindeki tescil makamları tarafından verilmiş Resmi Tescil Belgesi (orijinal). Bahsedilen belge, yurt dışında bulunan Türkmenistan Konsoloslukları veya Türkmenistan Dış İşleri Bakanlığı tarafından, mevcut düzen gereğince tasdik edilmelidir.
- Yabancı yatırımcının mali statüsü hakkındaki belge-banka referans mektubu(orijinal).
- Devlet tescil makbuzu
- Belgelerin, yatırımcı tarafından devlet dilinde hazırlanmış olması gerekmekte olup ve orijinalleri (FAX ile gönderilen kabul edilmez), mühürlenmiş şekilde sunulacak. Belgeler,Türkmençe ve Rusçaya tercümesini gerçekleştiren makam tarafından tasdik edilmesi gerekir.
- Yabancı şirketlerin temsilcilikleri, Türkmenistan'ın mevcut mevzuatı gereğince, iki yıllık müddet için açılıp daha sonra bu süreyi uzatma hakkına sahiplerdir.
- Yabancı şirketler temsilciliklerinin tescili için -3000 ABD Doları, tescil süresini uzatılması için ise 1500 ABD Doları ödenmelidir.
- Türkmenistan Devlet başkanlığı bünyesindeki "Yabancı Yatırımlar Ajansına" sunulacak belge kopyaları, mevcut düzen gereğince tasdik edilmelidir.

Yasal Süreçler: Şube

Önemli Hususlar

Türkmenistan'da ŞUBESİNİ açacak olan yabancı Yatırımcı, Türkmenistan Devlet başkanlığı bünyesindeki "Yabancı Yatırımlar Ajansına", aşağıda yer alan belgeleri sunacaktır.

- Türkmenistan'da şube açmak istediklerine dair dilekçe.
- Açılacak şubenin Türkmenistan'da faaliyetlerinin amacını açıklayan ve kurucuların onun faaliyet konusundaki gerekli kısa bilgileri de kapsayan yazılı dilekçe. (Rusça ve Türkmençe)
- Türkmenistan'da şube açma kararı.
- Şubenin hukuki adresinin, Vilayet (Aşgabat) Belediye Başkanlığı tarafından tespitini gösteren yazı.
- Yabancı şirketin kurucuları veya yöneticisi ile onaylanmış şube nizamnamesi. (2 nüsha, Rusça ve Türkmençe).
- Yabancı Yatırım Ajansının yatırım projesi ile ilgili Ekonomik amaca uygunluğu hakkında verdiği rapor-Şube kurmak projesi öncesinden Yabancı Yatırımlar Ajansına sunulacak.
- Mevcut düzen uyarınca tanzim edilmiş Vekaletname.
- Şirket temsilcinin Anket'i (3x4 ölçekli fotoğraf)
- Yabancı şirketin, Tüzüğü'nün fotokopisi. Bahsedilen belge, yurt dışında bulunan Türkmenistan Konsoloslukları veya Türkmenistan Dış İşleri Bakanlığı tarafından, mevcut düzen gereğince tasdik edilmelidir.
- Yabancı şirketin, ülkesindeki tescil makamları tarafından verilmiş Resmi Tescil Belgesi (orijinal).bahsedilen belge, yurt dışında bulunan Türkmenistan Konsoloslukları veya Türkmenistan Dış İşleri Bakanlığı tarafından, mevcut düzen gereğince tasdik edilmelidir.
- Yabancı yatırımcının mali statüsü hakkındaki belge-banka referans mektubu(orijinal).
- Devlet tescil makbuzu
- Belgelerin, yatırımcı tarafından devlet dilinde hazırlanmış olması gerekmekte olup ve orijinalleri (FAX ile gönderilen kabul edilmez), mühürlenmiş şekilde sunulacak. Belgeler,Türkmençe ve Rusçaya tercümesini gerçekleştiren makam tarafından tasdik edilmesi gerekir.
- Yabancı şirketlerin şubelerinin, Türkmenistan'ın mevcut mevzuatı gereğince, iki yıllık müddet için açılıp daha sonra bu süreyi uzatma hakkına sahiplerdir.
- Yabancı şirketlerin şubelerinin tescili için -3000 ABD Doları, tescil süresini uzatılması için ise 1500 ABD Doları ödenmelidir.
- Türkmenistan Devlet başkanlığı bünyesindeki "Yabancı Yatırımlar Ajansına" sunulacak belge kopyaları, mevcut düzen gereğince tasdik edilmelidir

Karşılaşılan Sorunlar

- Türkmenistan hükümeti yatırım ortamının iyileştirilmesi için çalışmalarda bulunmaktadır. Ancak bu çalışmalar uygulamada halen yetersiz kalmakta ve planlı ekonomiden piyasa ekonomisine geçiş süreci yavaş işlemektedir. Su anda ülkedeki ekonomik faaliyetlerin yüzde 50'si devlet tarafından yönetilmektedir. Bu durum ülkede yatırım yapan Türk firmalarını da olumsuz yönde etkilemektedir.
- Bölgesel istikrarsızlık, devletin ekonomik reformlardaki isteksizliği ve yatırım ortamının yetersizliği nedeniyle yatırım yapmak isteyen yabancı firmalar tedirgin olmakta ve riski azaltmak amacıyla Azerbaycan ve Kazakistan'a yönelmeyi tercih etmektedirler.
- Türkmenistan'da faaliyet gösteren Türk firmalarının diğer ülkelerde olduğu gibi en önemli sıkıntılarından biri finansman eksikliğidir. Türk girişimciler bazı hallerde kendileri finansman yaratabilmekte veya temin edebilmektedir. Türk firmaları, Türk Eximbank'in finansman desteğini alabilmek ve uluslararası finansman bulunabilmek için ülke sigortasının sağlanmasına ihtiyaç duymaktadır.
- Türkmenistan finans sisteminin oldukça önemli eksiklikleri vardır. Ülkede borç, iflas, teminat, kefil ve ipotek gibi hususlarda yeni düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Gelişmiş bir bankacılık sisteminin bulunmaması nedeniyle akreditasyon mekanizmalarının ve muhabir banka ilişkilerinin iyi çalışmaması sorun yaratmaktadır. Ticaret Kanunu ve mahkemesi olmaması gibi mevzuatla ilgili eksiklikler de Türkmenistan ile ilişkilerde Türk firmaları açısından zorluk yaratmaktadır.
- Şirket tescillerinin hiçbir sorun olmadığı hallerde dahi 3 ay gibi uzun sürelerde yapılıyor olması gibi bürokratik engeller is adamlarımızın yaşadığı zorluklar arasındadır. Kısa bir süre önce yeni bir uygulama ile bu sürenin 14 güne indirileceği söylenmiş olmakla birlikte uygulamada henüz bu sonuca ulaşamamaktadır.